

Varför Hållbara läkemedel?

Margareta Bergh

Läkemedel och miljö, Vision 2025, Uppsala 2018-02-07

Läkemedel i miljön är inte längre ett problem – 'Vision 2025'

- ▶ Hållbar upphandling som styrmedel
- ▶ Nuläge och önskat läge 'Vision 2025'
- ▶ Utmaningar och hinder
- ▶ Revidering av hållbarhetskriterier för upphandling av läkemedel

**“Sunda offentliga
affärer för en
hållbar framtid”**

Vårt uppdrag

- ▶ Rättssäker, effektiv och hållbar upphandling.
- ▶ Främja innovativa lösningar.
- ▶ Stärka upphandlingens strategiska betydelse.

Vilka aktörer riktar vi oss till

Andra
samverkande
myndigheter

Bransch-
företrädare/
organisationer

Regeringen

Upphandlande
myndigheter
och enheter

Anbudsgivare
till offentlig
sektor

Stöd genom hela inköpsprocessen

Upphandlingsmyndigheten ger stöd genom hela inköpsprocessen.

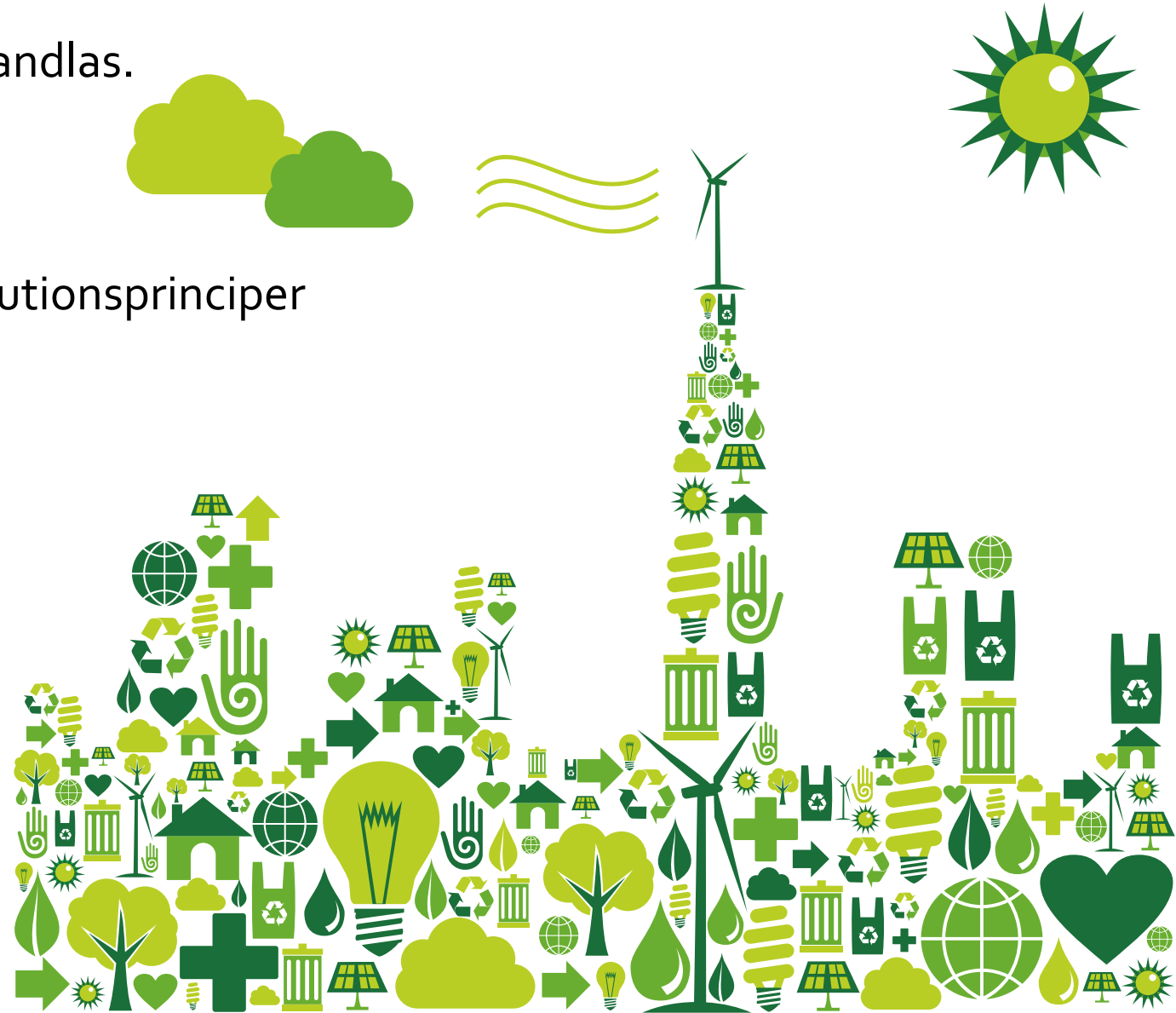
- ▶ **Zon 1 – Förbereda**
 - ▶ Planera
 - ▶ Kartläggga
 - ▶ Analysera
- ▶ **Zon 2 – Upphandla**
- ▶ **Zon 3 – Realisera**
 - ▶ Implementera
 - ▶ Förvalta

Upphandlingsmyndighets stöd

- ▶ Webbplats
- ▶ Frågeportal och helpdesk
- ▶ Vägledning
- ▶ Hållbarhetskriterier
- ▶ Webbutbildningar
- ▶ Konferenser och seminarier
- ▶ Nyhetsbrev

Hållbar upphandling

- ▶ Kraven i upphandlingen – **vad** som upphandlas.
- ▶ Lagstiftning miljökrav:
 - ▶ LOU
 - ▶ Miljöbalkens försiktighets- och substitutionsprinciper
- ▶ Fördel – kan gå utöver lagstiftning.
- ▶ Begränsning – måste finnas verifikat.
- ▶ Kan bidra till att uppnå uppsatta miljömål och övergripande hållbarhetsmål som nationella miljömål och Agenda 2030.

Grundläggande upphandlingsprinciper

- ▶ Icke-diskriminering
- ▶ Likabehandling
- ▶ Öppenhet
- ▶ Proportionalitet
- ▶ Ömsesidigt erkännande

Hållbar sjukvård genom livet

FoU av läkemedel och fungerande behandling är en viktig del.

META SAFE
Lives Analysis

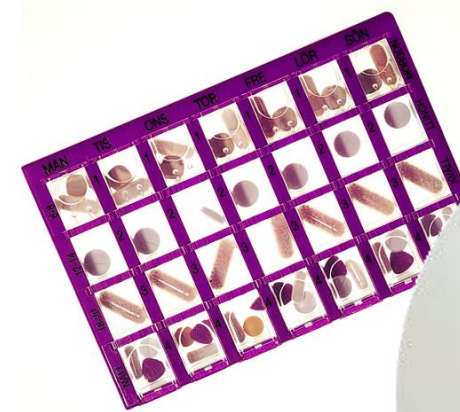
Your expertise in
Biotransformation
and Metabolites
in Safety Testing

Investigative metabolism
Structural elucidation
Innovative approaches
Strategic support
Metabolites in safety testing

Hållbarhetskriterier inom vården

Olika relevanta produktområden inom vården:

- ▶ Vårdens förbrukningsartiklar (revidering)
- ▶ Läkemedel (revidering)
- ▶ Textilier
 - ▶ Kriterier för engångstextiler (externa synpunkter)
- ▶ Tvätt- och textilservice
- ▶ Städtjänster
- ▶ Kem-tekniska produkter
- ▶ Ny- och ombyggnad av offentliga lokaler
- ▶ Livsmedel
- ▶ Belysning
- ▶ Transporter

Alla behövs för att nå rätt effekter

- ▶ **Ledningen**
 - ▶ Skapar förutsättningar
- ▶ **Beställare**
 - ▶ Ställer krav
- ▶ **Upphandlare**
 - ▶ Affärsmässigt ansvar
- ▶ **Miljösamordnare/strateg**
 - ▶ Stödjer alla med miljökompetens

Alla behövs för att nå rätt effekter

- ▶ **Uppföljning av krav kritiskt**
 - ▶ Effekt, nytta, skillnad
 - ▶ Driva marknaden mot nya mer hållbara produkter och tjänster
- ▶ **Kommunicera effekter och resultat mot satta politiska mål**

Utveckling av kriterier i expertgrupper

- ▶ Upphandlande organisationer
- ▶ Leverantörer och återförsäljare
- ▶ Branschorganisationer och branschexperter
- ▶ Intresseorganisationer/NGO:s
- ▶ Märkningsorganisationer
- ▶ Myndigheter med sakkunskap
- ▶ Universitet, högskola eller forskningsinstitut

“ Några av världens vanligaste – och potentiellt farligaste – infektioner har visat sig vara resistenta mot läkemedel. **”**

/Marc Sprenger, chef för WHO:s sekretariat för antibiotikaresistens.

Källa: TT-Reuters

“ Billiga läkemedel ger livsfarliga utsläpp
Vi tjänar miljarder på att läkemedel tillverkas i Indien men Sverige bidrar till miljöproblem och antibiotikaresistens. **”**

/Jenny Sonesson

Källa: Göteborgsposten, Ledare, 2018-02-01

Skydda antibiotikan – hur bidrar kriterierna?

Skydda antibiotikan – ett samarbete mellan 23 myndigheter och organisationer, däribland Vetenskapsrådet, över hela landet. **Det krävs stora ansträngningar inom forskning, hälso- och sjukvård, djurhälsa, livsmedelsproduktion och miljöteknik för att motverka resistensutveckling.**

Våra krav som kan bidra till mindre resistensutveckling

- ▶ Krav på biocider i varor och produkter, t ex vårdens förbrukningsartiklar, textilier, vitvaror, giftfri förskola.
- ▶ Krav på antibiotikaförskrivning inom livsmedelsproduktion.
- ▶ Krav på ansvarsfull tillverkning i kriterier för läkemedel.

Varje sekund, minut och dag räddar antibiotikan liv. I Sverige är det ett av våra viktigaste läkemedel - och så vill vi att det ska fortsätta vara.

Vårdrelaterad
infektioner stor risk
(9% slutenvård)

Nuläge läkemedel - Sverige visar vägen på olika sätt

- ▶ Hållbarhetskrav på läkemedel ställs i offentlig upphandling till slutenvården (21%)
 - ▶ Miljökrav och sociala hänsyn i upphandling av läkemedel har ställts sedan 2009
 - ▶ Krav på ökad miljöinformation om läkemedel och att ansvar tas för utsläpp till miljön vid tillverkning av läkemedel
- ▶ Akademisk forskning, bred samverkan, myndighetsarbete nationella strategier, läkemedelsanvändning på sjukhus (vårdrekommendationer, miljöprogram, Kloka listan)
- ▶ Större fokus på ansvarsfulla investeringar

Joakim Larsson i DN: Sverige kan visa vägen för ökade miljökrav för läkemedel

- ▶ 19 september, 2016
- ▶ **SAMVERKAN.** Regeringen borde ställa miljökrav på läkemedel, skriver Dagens Nyheter. Budskapet kommer från Joakim Larsson, professor i miljöfarmakologi vid Sahlgrenska akademien och en av initiativtagarna bakom Centre for Antibiotic Resistance Research at University of Gothenburg (CARE).
- ▶ För tio år sedan kunde Joakim Larsson och hans grupp visa på extremt höga halter av antibiotika i indiska vattendrag – ett fynd som också fick stor internationell uppmärksamhet.

Fokus på ansvarsfulla investeringar, Nordea 10/10 2016

Special Report: Responsible Investing

Pollution puts pharmaceutical supply chains under the spotlight

Rivers of shame spur manager to take action

Hidden dangers: there are concerns about pollution in the waters near Hyderabad © Krishnendu Halder/Reuters

YESTERDAY by: Madison Marriage

When Sasja Beslik, head of sustainable finance at Nordea Wealth Management, travelled to India (<http://next.ft.com/content/b0121282-1679-11e5-b07f-00144feabdco>) in April 2015, he expected to face some form of resistance from the companies he was going to inspect.

But the corporate governance expert did not anticipate getting arrested.

Mr Beslik had organised the trip to the Indian states of Telangana and Andhra Pradesh to investigate allegations of severe environmental damage being caused by large pharmaceutical manufacturers.

Önskat läge – 'Vision 2025'

- ▶ **Tillverkning av läkemedel**
 - ▶ **Lagstiftning** för tillverkning av läkemedel och utsläpp till miljön, EU, GLP, nationella miljölagstiftningar
 - ▶ **Ökad öppenhet**, redovisning av miljödata
 - ▶ **Ansvar för miljö och mänskliga rättigheter del av varumärke**
Övergripande producentansvar för hela sin leveranskedja
'leva FN:s ramverk för mänskliga rättigheter'
 - ▶ **Förbättrad rening av läkemedelsrester**
- ▶ **Inköp – Hållbar upphandling gör skillnad som verktyg**
 - ▶ Fler länder ställer hållbarhetskrav vid upphandling
 - ▶ Miljöhänsyn tas vid inköp av alla läkemedel
 - ▶ Ändrad lagstiftning och förmånssystem vid inköp av läkemedel
 - ▶ Hållbara prismodeller för läkemedel
 - ▶ Mer fungerande läkemedelsmarknad, sund konkurrens
- ▶ **Samhället - Ett hållbart samhälle för alla som möter globala mål**
 - ▶ Ökad information om läkemedels egenskaper och risker
 - ▶ Medvetna läkemedelskonsumenter
 - ▶ Färre vårdrelaterade infektioner
 - ▶ **Minskad resistensutveckling mot antibiotika**
 - ▶ Nya läkemedel, bland annat ny antibiotika

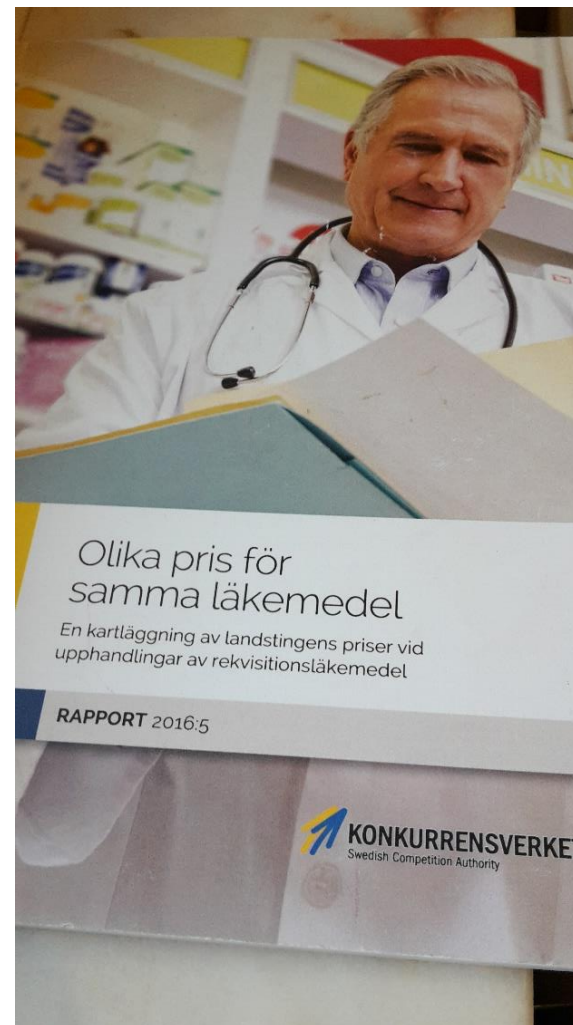
Hinder och utmaningar

► De viktiga frivilliga initiativen och industrins ansvar?

- Ingen lagstiftning, få länder ställer krav i upphandling av läkemedel
- Många särintressen: Alla har en 'egen' agenda
- Bolagens producentansvar: Antibiotikaresistens bedöms lika allvarligt som klimathotet?
- Sekretess av rätt anledning?
Kunna säkerställa sekretess i upphandling

► Dubbla politiska signaler för hållbar offentlig upphandling av läkemedel

- Förmånssystem som köper in läkemedel till köper till lägsta pris (80%)
- Pressade prissystem, ersättningsmodeller och fungerande konkurrens på läkemedelsmarknaden
- Läkemedel är en hög kostnad i samhället
- Beställarens ansvar, viktigt ta kostnaden för hållbara läkemedel

I panelen satt Pauline Göthberg, Hållbar upphandling; Bengt Mattsson, Pfizer; Johan Wallér, Apoteksföreningen; Douglas Lundin, TLV och David Gunnarsson, Naturskyddsföreningen. Foto: Sara Heyman

Bitvis hetsig debatt om hållbara läkemedel

När Apotek Hjärtat bjöd in till seminarium om miljökrav på läkemedel blev diskussionen delvis het.

24 januari 2018, klockan 18:18

AMNE Hållbarhet

Hur hårdare miljökrav kan ställas på läkemedelstillverkarna var den fråga som det mesta kretsade kring under seminariet om hållbara läkemedel som hölls i Stockholm på onsdagen.

Pågående revidering av läkemedelskriterierna

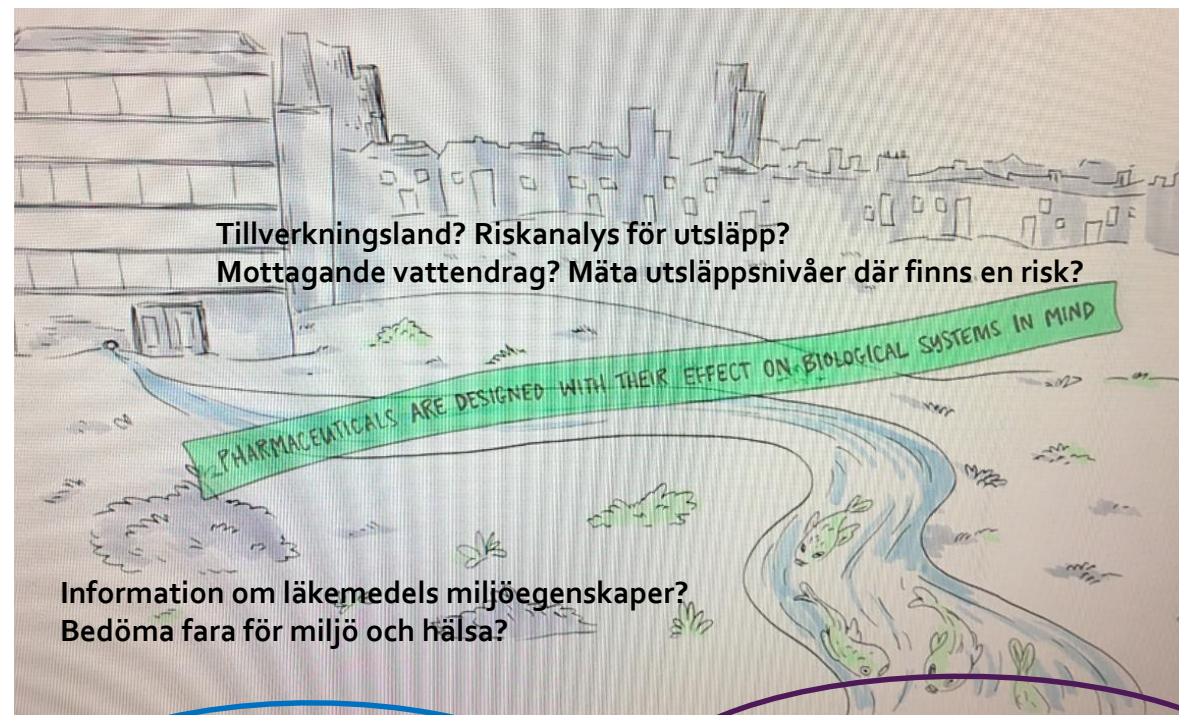
- ▶ Öppet intressentmöte, sep 2016
- ▶ **Arbete i stor expertgrupp, okt 2016 – maj 2017**
 - ▶ Uppdelning i arbetsgrupper, mars 2017
 - ▶ Uppföljning av nuvarande krav, vår-höst 2017
- ▶ **Fortsatt arbete i Upphandlingsgrupp, Q1 2018**
 - ▶ Beredning av förslag ur upphandlingsperspektiv
 - ▶ Drivande krav på basnivå och avancerad nivå
 - ▶ Krav med potential att harmoniseras, Norden, EU.

Kravförslag som diskuteras

- **Basnivå:** Publik information om läkemedels egenskaper, redovisa rutiner och ansvar för miljö och sociala villkor enligt FN:s ramverk. Särskilda avtalsvillkor
- **Avancerad nivå:** Miljöriskhantering och ansvar för utsläpp vid tillverkning. Spårbarhet i leveranskedjan och tillverkningsland. Särskilda avtalsvillkor, fördel (poängkrav)
- **Spjutspets:** Redovisa utsläppsnivåer, mottagande vattendrag, fördel (poängkrav)

Poängkrav som belönar leverantörer och ger fördel i upphandlingen diskuteras och ett önskemål från leverantörerna samt att ställda krav följs upp mer frekvent

Frågor till leverantörer, beställare:

Hur kan ni bidra för att säkerställa en ansvarsfull produktion av läkemedel i er handel med läkemedel?

Hur kan ni ändra er inköpsprocess och kartlägga era leverantörers hållbarhetsarbete?

Kriterieprocessen Läkemedel

Kvalitetssäkrad process, juridisk kvalitetsgranskning

Tack för uppmärksamheten!

Margareta Bergh

Miljömål

» [Giftfri miljö](#)

Miljöaspekter

- Utsläpp av miljöfarliga ämnen
- Utsläpp av hälsofarliga ämnen
- Barnarbete

Produktgrupp

Läkemedel

🇬🇧 [English version](#)

Läkemedelsbranschen är en kemikalieintensiv bransch. Kemikalier används under hela tillverkningsprocessen, från processkemikalier till aktiv substans. I en studie från Indien fann man väldigt hög koncentration av aktiva substanser i utgående vatten från ett reningsverk som tog emot processvatten från läkemedelsindustrin. Även läkemedelsanvändningen ger upphov till att kemiska ämnen sprids i naturen. Huvuddelen av alla läkemedel vi använder utsöndras via urinen i oförändrat skick eller som metaboliter (nedbrytningsprodukter) och når reningsverk samt ibland också vattendrag och grundvatten. Läkemedel är ofta anpassade för att stå emot biologisk nedbrytning och kan därför finnas kvar i miljön under lång tid. Med miljöfarligheten hos en läkemedelssubstans menas dess inneboende egenskaper såsom giftighet, förmåga att brytas ned i naturen och potential att tas upp av t ex fiskar.

Omfattning

Kriterierna omfattar humanläkemedel. Läkemedel som det definieras i 4§ Läkemedelslagen 1992:859

Ingående krav

Välj önskad nivå i rullgardinsmenyn. Då listas de ingående kraven nedan. Observera att ett krav kan finnas i flera nivåer vilket gör att kravlistan inte ser ut att ändras.

Bas

Tillgänglighet av akvatisk miljöinformation

Särskilda kontraktsvillkor

Rutiner för socialt ansvarstagande

Särskilda kontraktsvillkor

Omfattning

Kriterierna omfattar humanläkemedel. Läkemedel som det definieras i 4§ Läkemedelslagen 1992:859

Ingående krav

Välj önskad nivå i rullgardinsmenyn. Då listas de ingående kraven nedan. Observera att ett krav kan finnas i flera nivåer vilket gör att kravlistan inte ser ut att ändras.

Avancerad

Tillgänglighet av akvatisk miljöinformation

Särskilda kontraktsvillkor

Miljörutiner i leverantörskedjan

Särskilda kontraktsvillkor

Rutiner för socialt ansvarstagande

Särskilda kontraktsvillkor

Hämta hem kraven via vår KRITERIE-WIZARD

Stöd inom vård- och omsorgsområdet

- ▶ Vägledning
- ▶ Rapporter
- ▶ Hållbarhetskriterier
- ▶ Seminarier
- ▶ Utbildningar
- ▶ Frågeservice
- ▶ Valfrihetswebben

- ▶ **“Upphandling och en giftfri vardag”** Kemikalieturné, utbildningsdag med Upphandlingsmyndigheten och Kemikalieinspektionen samordnat av länsstyrelserna

Vård- och omsorgsområdet

- ▶ Området är bland de största som konkurrensutsätts enligt LOU och LOV.
- ▶ År 2016 var de offentliga utbetalningarna inom området 170 miljarder kronor.
- ▶ Det är komplexa varor och tjänster, som ofta upphandlas till stora belopp, med höga risker om leverantörer brister i utförandet och de används av tredje man.
- ▶ Det kan vara svårt att definiera och mäta kvalitet.
- ▶ Avtalsuppföljningen inom området behöver generellt sett vidareutvecklas och prioriteras mer.

